

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 99/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, IČO 36 861 723, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavol Konečný, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 315/2021 z 27. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Cdo 315/2021 z 27. októbra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľky a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) proti žalovanému [REDAKOVANÉ] domáhala určenia vlastníckeho práva k špecifikovaným nehnuteľnostiam, pretože v čase podania žaloby bol ako vlastník evidovaný žalovaný napriek tomu, že tieto pozemky predal sťažovateľke na základe viacerých kúpnych zmlúv. Na základe kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalovaným ako predávajúcim a spoločnosťou MH Invest, s. r. o., ako kupujúcim bola ako vlastník zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť MH Invest, s. r. o, ktorá dotknuté pozemky neskôr previedla na spoločnosť MH Invest II, s. r. o. (intervenient na strane žalovaného), ktorá bola zapísaná ako ich vlastník v katastri nehnuteľností. Po tomto prevode boli nehnuteľnosti rozhodnutím Okresného

úradu Nitra, odboru výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-OVBP2-2016/031897-32 z 18. augusta 2016 vyvlastnené vo verejnom záujme, a to v prospech spoločnosti MH Invest, s. r. o. Vzhľadom na prebiehajúce súdne konanie o určenie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam boli finančné prostriedky za vyvlastnenie zložené do súdnej úschovy na okresnom súde.

3. V dôsledku uvedených skutočností sťažovateľka podala okresnému súdu návrh na zmenu žaloby, v ktorom sa domáhala určenia, že bola vlastníčkou predmetnej nehnuteľnosti ku dňu jej vyvlastnenia. Svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení odôvodnila tým, že na základe vyhovenia žalobe by mala nárok na vyplatenie sumy zloženej MH Invest, s. r. o., do súdnej úschovy. Okresný súd uznesením z 27. novembra 2018 zmenu žaloby pripustil.

4. Následne okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 118/2016-173 z 30. októbra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol a priznal trovy žalovanému. Okresný súd svoje rozhodnutie založil na konštatovaní, že sťažovateľka nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení, že ku dňu vyvlastnenia bola vlastníkom sporných pozemkov, nenadobudla vlastnícke právo, a to z dôvodu vzniku predkupného práva štátu, čo spôsobilo dodatočnú nemožnosť plnenia zo zmluvy.

5. Proti rozsudku okresného súdu v jeho zamietajúcej časti podala sťažovateľka odvolanie (žalovaný napadol odvolaním výrok o trovách konania). Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 25 Co 25/2020-249 z 25. novembra 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu v zamietajúcej časti potvrdil, konštatujúc, že sťažovateľka nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože v rozhodnom čase nebolo vedené vlastníctvo sťažovateľky v katastri nehnuteľností na základe rozhodnutia o vklade, a preto sa sťažovateľka nemohla považovať za vlastníka, ktorému mal byť pozemok vyvlastnený. Podľa sťažovateľky odvolací súd rozhodol rozporuplne, pretože procesný nedostatok naliehavého právneho záujmu odôvodnil i meritórnymi závermi.

6. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), tvrdiac, že napadnutý rozsudok krajského súdu je nedostatočne odôvodnený, pretože krajský súd sa nevysporiadal s podstatnými argumentmi sťažovateľky týkajúcimi sa posúdenia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a tiež nevytvoril sťažovateľke procesnú možnosť vyjadriť sa k dosiaľ neaplikovaným ustanoveniam právneho predpisu.

7. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol. Nedostatočnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu zakladajúcu procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP najvyšší súd nezistil. Podľa názoru najvyššieho súdu napadnutý rozsudok spĺňa zákonné požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia, krajský súd nezaložil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch ako okresný súd. Krajský súd svoj záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu založil na identickom závere ako okresný súd, ktorý doplnil tým, že keďže je v danej veci finančná náhrada zložená v súdnej úschove, môže sa sťažovateľka domáhať nároku v konaní o úschovách. Čo sa týka sťažovateľkou položenej dovolacej otázky najvyšší súd poukázal na svoje predchádzajúce rozhodnutie č. k. 7 Cdo 104/2021 z 31. mája 2022.

II. Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vyslovuje nesúhlas so závermi napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pričom uvádza, že po „nezavkladovaní“ kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností nemala inú možnosť než domáhať sa určenia svojho vlastníctva súdnou cestou. Ak k tomu nedošlo v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia otázky naliehavého právneho záujmu, nemožno konštatovať, že sťažovateľka mala možnosť svojou procesnou aktivitou uskutočňovať jej patriace procesné práva. Posúdenie skutkových okolností je v každom prípade jedinečné, svojej povinnosti na riadne odôvodnenie rozhodnutia sa súd nemôže zbaviť odkazom na judikatúrne závery, ktoré nespádajú pod skutkový stav. Sťažovateľka nevlastní pozemok, nebola jej vyplatená náhrada, avšak podľa najvyššieho súdu nemá naliehavý právny záujem a nemôže ani podať žalobu na plnenie, pretože náhrada za sporné pozemky bola zložená do súdnej úschovy a bude vydaná až po právoplatnom skončení konaní o určenie vlastníckeho práva vrátane tohto súdneho konania.

9. Na podporu uvedených argumentov sťažovateľka poukázala na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 482/2021-37 z 1. júna 2022, v ktorom v podobnom prípade dospel k záveru, že „záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu je arbitrárny“.

10. Sťažovateľka uviedla, že podala žiadosť o vydanie predmetu úschovy, ktorá bola uznesením okresného súdu č. k. 18 U 4/2016 z 10. decembra 2020 zamietnutá. Sťažovateľka podala proti predmetnému zneseniu odvolanie, o ktorom dosiaľ nebolo rozhodnuté.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí jej dovolania, ktoré sťažovateľka považuje za arbitrárne, neodôvodnené a ústavne neudržateľné s poukazom na závery nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 482/2021-37 z 1. júna 2022. Sťažovateľka predovšetkým nesúhlasí s právnym názorom konajúcich súdov o neexistencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení vlastníckeho práva k sporným pozemkom.

12. Ústavný súd konštatuje, že eviduje niekoľko desiatok ústavných sťažností fyzických osôb (vrátane sťažovateľky) a právnických osôb zastúpených advokátskou kanceláriou uvedenou v záhlaví tohto uznesenia, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd všeobecnými súdmi rozhodujúcimi v rôznych typoch konaní, ktorým predchádzalo podanie protestov okresnej prokuratúry proti rozhodnutiam katastrálneho úradu týkajúcim sa prevodov pozemkov v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] (a iných) v súvislosti s realizáciou stavby s názvom „*Vybudovanie strategického parku*“, ktorú ako významnú investíciu schválila vláda Slovenskej republiky. Keďže východiská rozhodovania ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy sú sťažovateľke známe (II. ÚS 159/2018, IV. ÚS 438/2018, IV. ÚS 507/2018, II. ÚS 425/2020, II. ÚS 588/2020, I. ÚS 13/2021, I. ÚS 485/2022, IV. ÚS 576/2022), ústavný súd ich v danom prípade nepovažoval za potrebné opakovať.

13. Vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „*pánmi zákonov*“, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

14. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 136/05, I. ÚS 88/07).

15. Reflektujúc už uvedené právne závery vyplývajúce z ustálenej judikatúry, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, a to berúc do úvahy námietky sťažovateľky prezentované v ústavnej sťažnosti.

16. Zásadnú sťažnostnú námietku sťažovateľka orientuje do posúdenia, či v jej prípade existoval naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia sporných pozemkov, pretože na základe určovacieho rozsudku v jej prospech jej bude okresný súd môcť vydať zo súdnej úschovy náhradu za vyvlastnenie, ktorá dosiaľ nebola vyplatená pre pochybnosti o tom, kto je veriteľom. K tejto argumentácii ústavný súd (zhodne so všeobecnými súdmi) opakuje, že zamietnutie určovacej žaloby sťažovateľky neprejudikuje, že jej náhrada vyplatená nebude. Názor, z ktorého pri zamietnutí sťažovateľkinej určovacej žaloby vychádzali aj okresný súd, krajský súd a napokon i najvyšší súd, nejaví známky svojvôle či ústavnej neudržateľnosti. Zamietnutie sťažovateľkinej žaloby tak nepredstavuje odopretie spravodlivosti v podobe neochoty súdov konajúcich o jej určovacej žalobe zaoberať sa zodpovedajúcou vecnou argumentáciou a zaujať k nej stanovisko. Inak povedané, zamietnutie sťažovateľkinej určovacej žaloby nie je záverom o tom, že jej nesvedčí právo na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ale len dôsledkom toho, že sťažovateľka na presadzovanie tohto svojho hmotného práva zvolila neadekvátnu procesnú formu – žalobu o určenie vlastníckeho práva k dotknutej nehnuteľnosti (obdobne II. ÚS 534/2022, I. ÚS 485/2022, I. ÚS 455/2022).

17. K obdobnému záveru ústavný súd dospel už v uznesení č. k. III. ÚS 117/2022-13 z 24. februára 2022 týkajúcom sa skutkovo a právne podobnej veci, ktoré predchádzalo nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 482/2021-37 z 1. júna 2022, v ktorom ústavný súd zrušil namietané rozhodnutie najvyššieho súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia procesnej otázky prípustnosti

dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP, keď jeho odôvodnenie vyhodnotil ako protirečivé a nedostatočné.

18. V predmetnom náleze ústavný súd vytkol najvyššiemu súdu pri posudzovaní (ne)dostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v rámci vady zmätočnosti, že pojem procesný postup vnímal reštriktívne, t. j. len ako proces pred vydaním meritórneho rozhodnutia, a nie proces, ktorý by subsumoval aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (bod 33 nálezu ústavného súdu z 1. júna 2022). Najvyššiemu súdu tak bola zo strany ústavného súdu uložená povinnosť uvedenia konkrétnych dôvodov na konečné rozhodnutie vo veci odvolacím súdom, ktoré musia byť právne a logicky konzistentné (bod 35 nálezu ústavného súdu z 1. júna 2022). Ústavný súd napokon konštatoval, že odmietnutie dovolania je výsledkom zjavnej chyby právneho posúdenia otázky prípustnosti dovolania, čo viedlo k záveru o tom, že súdna ochrana nebola dovolateľovi najvyšším súdom poskytnutá v zákonom predpokladanej kvalite (bod 37 nálezu ústavného súdu z 1. júna 2022). Z podstatných častí nálezu ústavného súdu z 1. júna 2022 však nevyplýva to, čo tvrdí sťažovateľka, že k vysloveniu porušenia práv na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie došlo z dôvodu arbitrárnosti právneho posúdenia súdu o nedostatku nalievavého právneho záujmu. Inak povedané, ústavný súd videl neústavnosť v postupe najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti a dôvodnosti dovolania pre vadu zmätočnosti.

19. V časti IV.2 citovaného nálezu z 1. júna 2022 sa ústavný súd vyjadril aj k otázke posudzovania nalievavého právneho záujmu, no v kontexte prípustnosti dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, pri ktorom dovolateľ jasne formuloval právnu otázku. Sťažovateľka však v dovolaní dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP vôbec neuplatnila, tvrdenú nesprávnosť právneho posúdenia nalievavosti právneho záujmu na požadovanom určení vlastníckeho práva kvalifikovala ako dovolací dôvod zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, čo v zásade nemožno kvalifikovať ako dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP (bod 14 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Zo všetkých uvedených dôvodov preto odkaz sťažovateľky na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 482/2021-37 z 1. júna 2022 bez ďalšej relevantnej argumentácie *prima facie* nemôže obstať.

20. Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nezistil žiadnu takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v Civilnom sporovom poriadku vo väzbe na rozhodné okolnosti veci. Odmietnutie dovolania sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu v danom prípade nepredstavuje odopretie spravodlivosti v podobe neochoty najvyššieho súdu zaoberať sa dovolacími námietkami sťažovateľky (obdobne I. ÚS 485/2022).

21. Z uvedeného dôvodu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd poskytol sťažovateľke v súvislosti s namietaným porušením práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie ochranu v medziach zákona, ktorý základné právo na súdnu ochranu vykonáva (čl. 51 ods. 1 ústavy), pričom tieto medze rešpektoval, a preto mu z ústavnoprávneho hľadiska nemožno pri posúdení vady zmätočnosti nič vytknúť. Ústavný súd, vychádzajúc z relevantnej časti obsahu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, preto nezistil, že by účinky výkonu jeho dovolacej právomoci pri posudzovaní prípustnosti a dôvodnosti dovolania sťažovateľky podľa § 420 písm. f) CSP boli nezlučiteľné so základným právom strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne

konanie. Odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP preto ústavný súd považuje za ústavne udržateľné.

22. Sťažovateľka sama počas dotknutého súdneho konania podala na okresnom súde vo veci úschovy peňažnej sumy zložiteľa MH Invest, s. r. o., pre príjemcu MH Invest II, s. r. o., vedenej pod sp. zn. 18 U 4/2016 žiadosť o vydanie predmetu úschovy, ktorej okresný súd uznesením č. k. 18U 4/2016-116 z 10. decembra 2020 nevyhovel, proti ktorému podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom odvolací súd dosiaľ nerozhodol.

23. Ústavný súd na základe už zmieňovaných čiastkových záverov k jednotlivým námietkam sťažovateľky dospel k záveru, že ňou uplatnené námietky sú nedôvodné a nesignalizujú takú priamu príčinnú súvislosť s možným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svojej opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu